

Eduskuntaraportti; EU:n ulkoasiainneuvosto puolustusministerikokoonpanossa 1.12.2025: sotilaallinen tuki Ukrainalle ja Euroopan puolustusvalmius

Kokous

Puolustus-UAN 1.12.2025

EU:n puolustusministerit kokoontuivat ulkoasiainneuvostoon 1.12.2025 kahden aiheen pariin: Ukrainan sotilaallinen tuki ja Euroopan puolustusvalmius. Suomea kokouksessa edusti valtiosihteeri Pasi Rajala ja virkamiesdelegaatio.

Ukrainan puolustusministeri Shmyhal kuvasi Ukrainan tarpeita sekä avasi lyhyesti käynnissä olevia rauhanneuvotteluita. Euroopan tuen merkitys korostuu rauhanneuvottelujen valossa: EU:n tulee ottaa enemmän vastuuta luotettavana kumppanina. Monet jäsenmaat sitoivat EU:n sotakorvauslainaa koskevan päätöksen rauhanneuvotteluihin korostaen sen tarjoavan Ukrainalle vahvemman aseman niin Yhdysvaltojen kuin Venäjänkin suuntaan. Keskustelussa painotui sotakorvauslainan olevan Euroopan väylä lunastaa paikkansa neuvottelupöydässä. Yleisesti Yhdysvaltojen ponnisteluja tuettiin, kunhan tämä toteutetaan Ukrainan ehtojen mukaisesti. Rauhanneuvottelut vaikuttavat koko Euroopan turvallisuusarkkitehtuurin tulevaisuuteen.

Euroopan puolustusvalmiuden osalta kuultiin jäsenmaiden suunnitelmista. Keskityttiin Venäjän uhkaan, puolustusmenojen merkittävään nostoon, jäsenmaiden SAFE-investointisuunnitelmiin, sotilaallisen liikkuvuuden pakettiin ja Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamiseen. Läpi keskustelun korostui EU-välineiden hyödyntäminen Naton tavoitteiden saavuttamiseen ja täydentämiseen. Moni korosti jäsenmaiden vetovastuuta, vaikka työtä tehdäänkin EU-rahoituksella. Useimmissa puheenvuoroissa korostui tarve saada puolustusministereille selkeä johtorooli sekä neuvostossa että EDA:n johtokunnassa puolustusvalmiuden konkreettiseksi edistämiseksi. KE/VPJ Kallas lupasi edistää tätä asetelmaa määrätietoisesti.

1. Sotilaallinen tuki Ukrainalle

Ukrainan puolustusministeri Denys Shmyhal painotti, että EU:n tulee ottaa enemmän vastuuta luotettavana kumppanina. EU:n aloitteet, kuten Euroopan puolustusteollisen ohjelman (EDIP) Ukrainan tuki instrumentti (USI) ja SAFE-väline ovat hyviä avauksia. Odotetaan erityisesti lisäarvoa puolustusteolliseen yhteistyöhön. EU-jäsenmaiden suorat investoinnit Ukrainan teollisuuteen tärkeitä yhteisten intressien edistämiseksi. Vahvat Ukrainan asevoimat (UAF) on Ukrainan paras turvatakuu, pelote Venäjälle ja edellytys rauhalle. Ukrainan rahoitustarpeet ovat merkittäviä samalla, kun Venäjän puolustusbudjetti vuodelle 2026 on 160 mrd. euroa. Vaikka rauhanponnistelut etenisivät, painetta Venäjää kohtaan ei voi vähentää. EU:ssa neuvotteluissa oleva sotakorvauslaina tarvitaan ja odottaa päätöksiä EUCO:sta joulukuussa. Korosti ilmapuolustuksen lisäksi pitkän kantaman aseita, sensoreita, tiedustelukykyä sekä elektronista sodankäyntiä. Naton PURL-aloite tarvitsee lisäinvestointeja, sillä Yhdysvalloilla on kriittisiä kykyjä Ukrainan tarpeisiin. Yhdysvaltojen mahdollisista turvatakuista PLMI Shmyhal totesi ei voinut tarjota tarkempia vastauksia.

Keskustelua jatkettiin EU27 ja Naton varapääsihteerin Shekerinska välillä. KE/VPJ Kallas painotti, että sotakorvauslaina käytännössä ainoa merkittävä vaihtoehto rahoitukselle, mutta tämä ei sulje pois

jäsenmaiden kahdenvälisen tuen merkitystä. Osallistuminen myös PURL:iin tärkeää. Puolustusteollisuuden osalta tehdään jo hyvää yhteistyötä, ml. ukrainalaisten tuotantolaitosten avaaminen Euroopassa sekä eurooppalaisen teollisuuden avaukset Ukrainassa. Tulisi mobilisoida vielä paremmin yksityistä rahoitusta, ml. Euroopan investointipankin rahoituksen ohjaaminen myös Ukrainan tukeen kannustamaan yksityistä rahoitusta. Kallas totesi 2 milj. ammuksen tavoitteen osalta, että edelleen ollaan 20 % vajaana tavoitteesta. Kiirehti jäsenmaita toimiin. **Puolustus- ja avaruuskomissaari Kubilius** kertoi, että SAFE:n osalta saatu kaikkien 19 maan investointisuunnitelmat ja lähes kaikki osallistavat myös Ukrainan. Kubilius mainitsi yleisellä tasolla, että Yhdysvaltojen kanssa tehtävään yhteistyöhön Ukrainan tukemiseksi haetaan mahdollisimman laajaa joustavuutta. EDIP:issä USI-instrumenttiin varattu 300 milj. euroa mahdollistaen teollinen yhteistyö, mutta myös nk. lippulaivayhteistyötä tärkeä tarkastella Ukrainan lähtökohdista. **Nato/varapääsihteeri Shekerinska** painotti EU-Nato-yhteistyön merkitystä Ukrainan tukemisessa. Kyse on sekä Ukrainasta että Euroopan turvallisuuden tulevaisuudesta. Yhdysvaltojen edistämä rauhansuunnitelma on pöydällä. Naton prioriteetti on lopettaa sota ja luoda vahva pelote jatkoa varten. Ukraina tarvitsee vahvat turvatakuut sekä vahvat omat asevoimat. Rauhanponnistelujen rinnalla PURL-tuen jatko on kriittistä, ja liittolaiset ovatkin tukeneet merkittävästi jo nyt ilmapuolustuksessa. Ukraina pitää PURL-aloitetta aivan keskeisenä.

Ukrainan massiiviset rahoitustarpeet korostuivat **jäsenmaiden keskusteluissa** ja kulminoituivat erityisesti sotakorvauslainaa koskeviin neuvotteluihin: sotakorvauslaina tarjoaa Ukrainalle vahvemman aseman neuvotteluihin niin Yhdysvaltojen kuin Venäjänkin suuntaan. Sotakorvauslaina on selkein keino Euroopalle lunastaa paikkansa neuvottelupöydässä. Yleisesti Yhdysvaltojen ponnisteluja tuettiin, kunhan tämä toteutetaan Ukrainan ehtojen mukaisesti. Rauhanneuvottelut vaikuttavat koko Euroopan turvallisuusarkkitehtuurin tulevaisuuteen. Asetelma edellyttää eurooppalaisilta selkeän aseman ottamista – ei riitä, että toistetaan, miten tärkeää Euroopan on olla mukana. Ukrainan asevoimien kokoa ei tulisi rajoittaa, jotta pelote Venäjää kohtaan säilyy pitkällä aikavälillä. Jäsenmaat kertoivat myös kahdenvälisestä tukipaketeistaan ja aloitteista puolustusteollisen yhteistyön kehittämiseksi Ukrainan kanssa. EUMAM Ukraina -kriisinhallintaoperaatiolle nähtiin vahva rooli nykyisessä tilanteessa sekä jatkossa mahdollisen rauhan tai tulitauon astuttua voimaan EU:n tueksi Ukrainalle.

Suomen puheenvuorossa ilmaistiin vahva tuki rauhan löytämiselle Ukrainan ehtojen mukaisesti, tuettiin sotakorvauslainan ratkaisemista joulukuun EUCO:ssa, painotettiin Ukrainan tukemista pitkällä aikavälillä rauhanneuvottelujen edistymisestä huolimatta korostaen myös eurooppalaisten taakanjakoa asiassa, kerrottiin SAFE:n Ukraina-yhteistyöstä drooneissa sekä tuettiin EUMAM Ukraina -operaation vahvaa roolia Ukrainan tuessa.

2. Euroopan puolustusvalmius

KE/VPJ Kallas painotti EUCO:n ohjausta erityisesti priorisoitujen suorituskykyalueiden (PCA) ja suorituskykykoalitioiden, SAFE-instrumentin ja sotilaallisen liikkuvuuden osalta. Tarve määrittää rakenteet ja johtovaltioroolit. Toivoi johtovaltioilta selkeitä suunnitelmia. Keskeistä edetä myös tiekartassa esitettyjen lippulaivahankkeiden kautta jäsenmaiden tueksi. Ei aseteta operatiivisia rakenteita EU-lipun alle, vaan tuetaan jäsenmaiden kykyä. 19.11. esitellyn sotilaallisen liikkuvuuden paketin osalta tärkeää edetä pelotteen ja puolustuksen mahdollistamiseksi. Tällä hetkellä rajamenettelyt vievät jopa 45 vuorokautta. Sotilaallisen liikkuvuuden osalta Naton tukeminen edellytys. SAFE:n tulee olla auki strategisille kumppaneille ja neuvotteluja edistettävä Euroopan puolustuksen vahvistamisessa. **Komissaari Kubilius** painotti niin ikään toimeenpanoa suorituskykyalueiden johtovaltioiden vedolla. Komissio tukee SAFE:n ja EDIP:in toimeenpanon osalta. SAFE:n osalta UK kanssa diiliä ei saatu, mutta CAN kanssa saatiin. Puolustuksen omnibussin neuvottelut saatava valmiiksi, jotta hankinnat nopeammin käyntiin. Sotilaallisen liikkuvuuden regulaatiosta tulee EU-tason oikeudellisesti sitova kehys ja mukana uusia kriittisiä elementtejä. Ensi vuonna tulossa esityksiä puolustuksen sisämarkkinoiden ja putu-direktiivin osalta.

Jäsenmaiden keskustelussa PCA-johtovaltiot kuvasivat suunnitelmiaan työn järjestämisestä tulevan vuoden aikana, minkä lisäksi jäsenmaat kertoivat SAFE-suunnitelmiaan ja suorituskykytarpeitaan. Puolustusvalmiuskeskustelu keskittyi Venäjän uhkaan, puolustusmenojen merkittävään nostoon, sotilaallisen liikkuvuuden pakettiin ja Euroopan puolustusteollisuuden vahvistamiseen. Läpi keskustelun korostui EU-välineiden hyödyntäminen Naton tavoitteiden saavuttamiseen ja täydentämiseen.

Jäsenmaiden kannat hieman jakaantuivat instituutioiden tiekartan osalta. Kaikki painottivat jäsenmaiden vetovastuuta, mutta osa totesi esitettyjen lippulaivojen olevan teemoiltaan oikeita ja vievän keskustelua oikeaan suuntaan. SAFE:n osalta korostui tyytyväisyys CAN-sopimukseen, mutta erityisesti laaja pettymys siihen, että sopimusta UK:n kanssa ei saatu aikaiseksi. Sotilaallisen liikkuvuuden paketti ja esitetty lainsäädäntö saivat yleisesti myönteisen vastaanoton jäsenmailta, ja keskustelussa korostui odotetusti jäsenmaiden tarpeet Naton pelotteen ja puolustuksen toimeenpanemiseksi. Neuvottelut alkavat pian.

Suomen puheenvuorossa painotettiin itäisen reunan puolustuksen tarpeita Venäjän sotilaallista uhkaa vastaan, toivottiin sotilaallisen liikkuvuuden lainsäädäntö tervetulleeksi sekä todettiin SAFE-lainan hyödyntäminen monikansallisiin maataistelukyvyn hankkeisiin. Briiffattiin KE/VPJ pyynnöstä 16.12. Helsingissä pidettävästä itäisen reunan maiden huippukokouksesta.

Suomen edustajat

VSI Rajala, Honkanen, Uljas /PLM, Arvonen, Tikkanen, Oksanen/EUE